

148. Bijbelstudie over
DEN FO ASIMAN FU A APOKALIPS
DE VIER RUITERS VAN DE APOCALYPS
AR'BA'AT PARASHEI HA'APOQALIPSA
אַרְבַּעַת פְּרָשֵׁי הָאֲפֻקְלִיפָה

Deel 4: De ruiter op het zwarte paard

Door de eeuwen heen hebben de vier ruiters van de Apocalyps de gelovigen gefascineerd en talrijke kunstenaars geïnspireerd. Ook zijn er vele boeken en bijbelstudies over dit intrigerende onderwerp geschreven. Deze raadselachtige verschijningen hebben bij velen echter ook vragen opgeroepen. Wie zijn deze geheimzinnige apocalyptische ruiters? De vorige keer hadden we het over de ruiter op het rode paard bij het openen van het tweede zegel. Vandaag zullen we kijken, welke ruiter bij het openen van het derde zegel op het toneel zal verschijnen. Laten we derhalve de desbetreffende tekst in twee vertalingen lezen en daarna de taken van deze ruiter nader onder de loep nemen:

חזיון Chizayon [Openbaring] 6:5-6

“En toen Hij het derde zegel opende, hoorde ik het derde dier zeggen: Kom! En ik zag, en zie, een zwart paard, en die erop zat had een weegschaal in zijn hand. En ik hoorde als een stem te midden van de vier dieren zeggen: Een maat tarwe voor een schelling en drie maten gerst voor een schelling; en breng geen schade toe aan de olie en de wijn!” (NBG-vertaling).

“Toen het derde zegel werd verbroken, hoorde ik het derde wezen zeggen: Kom! Ik zag dit: een zwart paard met een ruiter, die een weegschaal in zijn hand hield. Te midden van de vier wezens hoorde ik iets als een stem zeggen: Een dagloon voor een portie tarwe en hetzelfde bedrag voor drie porties gerst. Maar laat wijn en olijfolie ongemoeid!” (Nieuwe Bijbelvertaling).

Surinaams: *“Di a Lam lusu a di fu dri lenti, mi yere a di fu dri libilibi sani taki: Kon! Di mi luku, mi si wan blaka asi kon. A sma di ben sidon na en tapu ben abi wan wegí na ini en anu. Dan mi yere wan sten taki kmopo na mindri fu den fo libilibi sani taki: Wan kan aleisi fu wan dei moni, nanga dri kan karu fu wan dei moni. Ma yu no mus pori a oli nanga a win!”*

Hindoestaans: *“Tab jab bhera ke Bacca tisara cinha nikáris, tab ham sunli ki tisara jinda swarag wála bole hai: Áw! Tab ham dekhli ki ekgo karia ghora áwe hai. Ekgo ádmi opar baithal raha aur okar háth me ekgo taráju raha. Tab ham sunli kaise u cárgo jinda swarag wála ke bic me se ekgo áwáj sunáil: Ek roj ke kamái khátin pisán taul aur tin gilás caur náp. Baki aise karihe ki manai log ke tel aur win na kamti hoi páwe!”*

Javaans: *“Tyempéné terus nglèntèk ségel sing nomer telu. Aku krungu kauripan nomer telu ngomong: Hayuk! Aku ngematké terus weruh jaran ireng, ditumpaki wong sing nyekel timbangan. Aku terus krungu kaya swara sangka tengah-tengahé kauripan papat mau, uniné: Gandum sekilo kanggo bayaran sedina lan jagung telung kilo kanggo bayaran sedina. Nanging aja ngrusak wit-wit olèf lan wit-wit dreif!”*

Het zwarte paard

Nadat het derde zegel van de mysterieuze boekrol in het visioen van Yochanan [Johannes] door het Lam werd verbroken, hoorde hij wederom één van de vier levende wezens met een donderende stem het bevel roepen: “Kom!” Deze keer zag hij een zwart paard met zijn berijder aangalopperen. Dat moet een eng gezicht geweest zijn, want naar de betekenis van deze kleur, die doorgaans onaangename gevoelens oproept, hoeven we niet te gissen. Vanouds wordt de

kleur zwart immers verbonden met tegenspoed, honger, schaarste en gebrek. Daarom zegt de profeet Jeremia in de Statenvertaling: *“Onze huid is zwart geworden gelijk een oven, vanwege den geweldigen storm des hongers! - Wi skin ben blaka leki wan onfu bikasi fu a tumusi tranga angriten!”* (איכה Eicha [Klaagliederen] 5:10). In de NBG-vertaling gebruikt Job precies dezelfde beeldspraak om zijn ellende daarmee tot uitdrukking te brengen: *“Mijn huid is zwart en laat van mij los, mijn gebeente brandt van koortsgloed; mijn citerspel werd tot rouwklacht, mijn fluitspel tot bitter geweest! - Mi skin-buba de blaka na mi tapu; èn mi bonyo de bron nanga korsu. Mi harpu de prei low-singi; èn mi orgu de prei leki a sten fu den suma disi de krei!”* (איוב Iyov [Job] 30:30-31). Zwart is de kleur van ellende en rouw! In תהלים Tehilim [Psalmen] 35:14 schrijft David in de nieuwe Bijbelvertaling *“Ik ging in het zwart gehuld en liep gebogen als iemand die rouwt om zijn moeder! - Mi ben saka mi ede, weri blaka leki wan suma, disi de row fu en mama!”* Ook in תהלים Tehilim [Psalmen] 38:7 zegt hij: *“Ik loop gebogen, diep gebukt, ik ga in het zwart gehuld, dag in dag uit!”* en enkele Psalmen verder: *“Waarom vergeet U mij, waarom ga ik gehuld in het zwart, door de vijand geplaagd?”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 42:10 en 43:2). In ירמיהו Yir'm'yahu [Jeremia] 4:28 lezen wij eveneens in de nieuwe vertaling: *“Hierom zal de aarde rouwen, de hemel boven zal in het zwart gedompeld zijn, omdat Ik gesproken heb en dit besloten heb! - Bikasi disi sa meki grontapu hori row, èn den heimel na loktu sa de blaka, bikasi Mi ben taki disi; Mi besroiti en!”* In ישעיהו Yeshayahu [Jesaja] 50:3 staat iets soortgelijks: *“Ik kleed de hemelen in het zwart en geef hun een rouwgewaad tot bedekking! - Mi meki den heimel weri blaka leki wan krosi, èn Mi meki row-krosi fu tapu den!”* (NBG). De ruiter op het zwarte paard brengt een nieuwe ramp over de aarde: honger en schaarste!

De weegschaal

Evenals de beide ruiters die hem vooraan waren gegaan kwam ook de ruiter op het zwarte paard niet met lege handen. De eerste ruiter droeg een boog, de tweede een groot zwaard en de derde had een weegschaal in zijn hand. Deze weegschaal is een symbool voor schaarste. Het wegnemen van de vrede door de ruiter op het rode paard zal namelijk niet alleen politieke, maar ook sociale en vooral economische ontredde tot gevolg hebben. Als alle volken door het openen van het tweede zegel oorlog tegen elkaar zullen voeren, dan zal wereldwijd het gehele maatschappelijke leven ontwricht worden, waardoor de economie uiteraard in het slop zal raken met een enorme voedselschaarste als gevolg. En daarom is er die weegschaal in de hand van de ruiter op het zwarte paard. Deze weegschaal symboliseert de voedselschaarste en duidt op het nauwkeurig afmeten en de zorgvuldige distributie van wat er aan levensmiddelen nog beschikbaar is. De meest noodzakelijke voedingsmiddelen zullen zeer schaars zijn en om deze reden tegen woekerprijzen worden verkocht. De weegschaal, die de derde ruiter bij zich heeft, speelt daarbij een cruciale rol. In tijden van voedselschaarste en hongersnood moest het nog aanwezige voedsel in porties worden afgewogen, en daarvoor was een weegschaal, die ook 'balans' werd genoemd, onmisbaar. Het principe van een balansweegschaal was heel eenvoudig: het onbekende gewicht van de goederen moest in evenwicht gebracht worden met een combinatie van bekende gewichten. Aan een solide bovenliggende constructie werd een horizontale staaf of balk opgehangen, de zogenaamde 'balansarm', met touwen of kettingen aan beide uiteinden, waar de schalen aan werden opgehangen. Voor het wegen werden op de ene schaal de gewichten gelegd en op de andere schaal de goederen die gewogen moesten worden. De contragewichten waren in verschillende afmetingen en werden in verschillende samenstelling zolang bijgelegd totdat beide gewichten in evenwicht waren. Doordat de balansen en de gewichten geijkt waren kon op deze manier het exacte gewicht van de gewogen goederen vastgesteld worden. Uit archeologische vondsten is gebleken, dat de eerste gelijkarmige balansen met onderhangende schalen al duizenden jaren geleden door de Babyloniërs en de Egyptenaren werden gebruikt. Een bekend voorbeeld hiervan zien we in een fragment op het papyrus van Hunefer, waarop het wegen van het hart wordt afgebeeld. Dat was volgens de Egyptische mythologie een ceremonie, die een overledene in de 'Hal van de Twee Waarheden' moest afleggen voor de troon van de dodengod Anubis. Daar stond een grote weegschaal. Op de schaal aan de ene kant lag de Veer van de Waarheid en op de schaal aan de andere kant moest de overledene zijn hart neerleggen. Alleen als het hart even zwaar was

als de veer mocht de overledene door de poort van Yaru het hiernamaals binnengaan, maar als het zwaarder was werd het hart door het monster Ammit opgegeten en moest de ziel van de overledene voor eeuwig over de aarde zwerven. Ook de godin Themis, die volgens de Griekse mythologie als titanide een dochter was van Uranus en Gaea en over het orakel van Delphi heerste, gebruikte een weegschaal om de deugden van de overledenen af te wegen tegen hun zonden. Het resultaat gaf zij daarna door aan Hades, die vervolgens over het lot van de ziel besliste. Themis werd daarom ook gezien als de personificatie van orde en recht. Hetzelfde principe komen wij ook tegen bij de Romeinse godin Justitia, die eveneens werd afgebeeld met een weegschaal in haar hand, waarmee de bewijzen en getuigenissen werden afgewogen, die de schuld of onschuld van de verdachte moesten aantonen. Daarom werd ook Vrouwe Justitia beschouwd als de personificatie van de rechtspraak en is tot op heden op afbeeldingen voor of in gerechtsgebouwen te vinden. Het afwegen van schuld en onschuld komen wij ook in אִירוֹב lyov [Job] 31:6 tegen. Daar zegt Job: *“Hij wege mij op een zuivere weegschaal, dan zal G'd mijn onschuld erkennen. - Meki den weg mi na ini wan bun weg, so dati Gado kan sabi mi gerechtigheid.”* David schrijft: *“Waarlijk, een ademtocht zijn de geringen, een leugen de aanzienlijken; in de weegschaal gaan zij omhoog, tezamen lichter dan een ademtocht! - Fu tru, den lagi suma de soso sani, èn den hei suma de wan lei; efu yu seti den na ini wan weg, den de moro lekti leki soso sani!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 62:10). Natuurlijk werd er door de eeuwen heen ook vaak gesjoemeld met de weegschalen en om bedrog te voorkomen moesten de balansen en gewichten geijkt en ook regelmatig gecontroleerd worden. De eerste ijkbeamten, die de gewichten op de markten met de normstandaarden voor gewichten vergeleken, waren de Babylonische priesters. Later pasten ook de Hebreeën gerichte ijkregelingen toe, zoals wij in יחזקאל Yechez'qel [Ezechiël] 45:10-12 kunnen lezen: *“Gij zult een zuivere weegschaal hebben, een zuivere efa en een zuivere bat; de efa en de bat zullen een geijkte maat hebben, zodat een bat een tiende van een homer bevat, en een efa een tiende van een homer; naar de homer moet de ijking ervan zijn. De sheqel is twintig gera; twintig sheqel, vijftwintig sheqel en vijftien sheqel zal u een mine zijn. - Un sa abi wan yoisti weg nanga wan yoisti efa nanga wan yoisti bat. A efa nanga a bat sa abi a srefi bigi, so dati a bat sa de di fu tin pisi fu wan homer, èn a efa sa de di fu tin pisi fu wan homer; den marki sa de fu a homer. En a sikel sa de twenti gera; twenti sikel, twenti na feifi sikel nanga tin-na-feifi sikel sa de un mine.”* Reeds in de Tora heeft de Eeuwige tegen Zijn volk nadrukkelijk gezegd, dat het daarmee niet mag knoeien: *“Gij zult geen onrecht doen bij het rechtspreken, bij lengtemaat, gewicht of inhoudsmaat. Een zuivere weegschaal, zuivere gewichten, een zuivere efa en een zuivere hin zult gij gebruiken: Ik ben de Eeuwige, uw G'd, die u uit het land Egypte geleid heb! - Un no musu fufuru na ini krutu, efu un marki, efu un weg, efu un kan. Un musu abi a yoisti weg, a yoisti wegiston, a yoisti kan, nanga a yoisti liter; Mi de Masra un Gado, disi ben tyari un komopo fu a kondre fu Egipti!”* (ויקרא Vayiqra [Leviticus] 19:35-36). In משלי Mish'lei [Spreuken] 11:1 schrijft Sh'lomo [Salomo]: *“Een bedrieglijke weegschaal is de Eeuwige een gruwel, maar een zuivere weegsteen is Hem welgevallig! - Wan falsi weg de takru gi Masra, ma wan yoisti weg de En prisiri!”* en ook iets verderop: *“Zuivere waag en weegschaal zijn van de Eeuwige; al de weegstenen in de buidel zijn Zijn werk! - Wan yoisti weg nanga wegiston de fu Masra; ala den wegiston na ini a saka de En wroko!”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 16:11). Daarom schrijft hij wederom: *“Tweeërlei gewicht is de Eeuwige een gruwel, en een valse weegschaal is verkeerd! - Difrenti weg de takru gi Masra, èn wan falsi weg no de bun!”* (משלי Mish'lei [Spreuken] 20:23). In מיכה Micha [Micha] 6:11 vraagt de Eeuwige: *“Zou Ik een onzuivere weegschaal, een buidel met valse gewichten door de vingers zien? - Mi sa kari den suma nanga den kori weg krin, disi abi wan saka furu nanga falsi weg?”* Nee, natuurlijk niet! En toch heeft men zich daar blijkbaar weinig van aangetrokken, want in הושע Hoshea [Hosea] 12:8 lezen wij: *“Dat handelsvolk heeft altijd een valse weegschaal bij de hand, het is verzoet op afzetterij! - A de wan seriman; den weg fu bedrigi de na ini en anu; a lobi fu pina suma!”* Daarom mogen wij er ook gerust van uitgaan, dat ook de weegschaal in de hand van de ruiters op het zwarte paard, die de schaarste en de honger brengt, niet geijkt is en dat deze ruiters de mensen met zijn bedrieglijke weegschaal zal oplichten en hen zal afzetten met woekerprijzen voor dat beetje afgestane en afgewogen voedsel. Daarover lezen we straks meer in het volgende vers: Openbaring 6:6.

Woekerprijzen voor tarwe en gerst

Opeens hoorde Yochanan [Johannes] uit het midden van de vier wezens een stem iets zeggen. Van wie deze stem was staat er niet bij. Het was in elk geval niet de stem van één van de vier wezens, maar van iemand tussen hen in. Gezien het feit, dat de vier levende wezens rondom G'ds troon stonden zou de stem dus kunnen toebehoren aan Hem, die op de troon zat of aan het Lam, dat voor de troon stond. Op zich maakt dat weinig verschil omdat zij echad [één] zijn. In elk geval spreekt deze stem met gezag en beschrijft de afzetterij als gevolg van de schaarste die ruiter op het zwarte paard veroorzaakt. Daaruit wordt ons duidelijk, dat dit een oordeel is dat van de Eeuwige zelf over de mensheid komt. En wat zei die stem precies? Dat zullen we even in verschillende vertalingen lezen, want in elke vertaling staat namelijk iets anders. Laten we beginnen bij de Statenvertaling. Daar staat: *“Een maatje tarwe voor een penning, en drie maatjes gerst voor een penning!”* Een penning? Hadden ze toen penningen? Ik dacht het niet! Toch zegt de Lutherse vertaling precies hetzelfde. En hoe staat het in de NBG-vertaling? Daar staat: *“Een maat tarwe voor een schelling en drie maten gerst voor een schelling!”* Opeens zijn de penningen veranderd in schellingen, maar die hadden ze toen ook niet. Wat dan wel? In de Leidse vertaling staat: *“Een maat tarwe voor een sikkkel en drie maten gerst voor een sikkkel!”* De sikkkel is natuurlijk de sheqel, maar ook die was in de tijd van Yochanan [Johannes] geen wettig betaalmiddel. De Groot Nieuws Bijbel houdt het wat algemener: *“Een schep tarwe voor een zilverstuk en drie scheppen gerst voor een zilverstuk.”* Maar daar staat niet bij wat de valuta van dat zilverstuk was, dus daar hebben we ook niet veel aan. De nieuwe bijbelvertaling houdt het helemaal in het midden: *“Een dagloon voor een portie tarwe en hetzelfde bedrag voor drie porties gerst.”* De Naardense vertaling en Het Boek hebben het ook over een dagloon. Dat klopt inderdaad, maar we weten nog steeds niet hoe hoog dit dagloon was. Is er dan helemaal geen Nederlandse vertaling, die de juiste valuta aangeeft die in de grondtekst staat vermeld? Jawel, de Willibrord-vertaling. Daar staat: *“Een maat tarwe voor een denarie en drie maten gerst voor een denarie!”* Hetzelfde staat ook in de Peshita. De denarius, die in de Griekse grondtekst als prijs voor de afgewogen porties graan genoemd wordt, was een 4,5 gram zware zilveren munt, die ten tijde van de openbaring van Johannes de belangrijkste munt was in het Romeinse Rijk. In מַתִּיָּהוּ Matityahu [Matthéüs] 20:2 wordt een denarius genoemd als het gangbare dagloon van een gewone arbeider. Ik citeer uit de NBV: *“Nadat hij met de arbeiders een dagloon van één denarie overeengekomen was, stuurde hij hen naar zijn wijngaard.”* Tegenwoordig is het heel moeilijk om de juiste toenmalige waarde van deze zilvermunt te achterhalen, maar als we de gelijkenis van de arbeiders in de wijngaard als uitgangspunt nemen, dan was één zilveren denarius dus de verdienste van één dag keihard werken op het land. Deze munt had dus een zeer hoge waarde. En wat zou je daarvoor krijgen volgens de stem in Openbaring 6:6? Slechts één maatje tarwe of drie maatjes gerst! De Groot Nieuws Bijbel heeft het over schepjes! Wat moeten we ons daaronder voorstellen? Hoe groot waren die schepjes en hoeveel gram was een maat? Een maat (in het Grieks χοινίξ choinix) was iets meer dan een liter, om precies te zijn 1,08 liter. Dat wil dus zeggen, dat er voor een hoeveelheid van iets meer dan een liter tarwe het complete dagloon van een arbeider moet worden neergeteld! Over vlees en groente wordt niet eens meer gesproken! Begrijp me goed: in zijn beschrijving van het visioen dat Yochanan kreeg spreekt hij in de verleden tijd, maar hij heeft het wel over de toekomst! Dat wereldwijd de prijs voor graan, de primaire levensbehoefte de pan uitstijgt, moet dus nog gebeuren! Laten we daar dus geen misverstand over hebben! Een voorproefje van de economische crisis hebben we al gekregen, maar de echte crisis moet nog komen en vooral het gewone volk zal onder deze crisis zwaar te lijden hebben. De voedselschaarste zal zo groot zijn, dat het graan slechts in kleine maatjes afgewogen en tegen buitensporige prijzen zal worden verkocht. Voor één liter tarwe moet een arbeider zijn volledige dagloon neertellen, maar dat is slechts de hoeveelheid voedsel, die een hardwerkende volwassene man minimaal per dag nodig heeft. Daar moet hij het dan mee doen, slechts één maaltijd per dag. Daar zal dan al zijn verdiende geld aan opgaan. En zijn gezin dan? Wat moeten zijn vrouw en kinderen dan eten? Daar is er geen geld meer voor over, tenminste als de kostwinnaar zijn volledige dagloon aan tarwe besteed. Gerst is iets goedkoper, maar dat is dan ook een wat mindere graansoort, die de boeren vroeger als voer voor de beesten gebruikten, maar waar arme mensen en vooral grote gezinnen genoeg mee zullen moeten nemen. Voor dezelfde prijs als voor één liter tarwe krijgt men namelijk drie liter

gerst. Dat is weliswaar drie keer zoveel, maar nog steeds net genoeg om in leven te blijven. En dan nog is er gebrek aan alles, want voor andere dingen is er geen geld meer. Door de grote voedselschaarste zullen de prijzen zo schrikbarend hoog worden, dat het hele inkomen aan het eten opgaat. In sommige derdewereldlanden is dat nu al zo, maar als de ruiter op het zwarte paard op de mensheid wordt losgelaten, dan staat dit wereldwijd te gebeuren. Ook wij in het tot nu toe 'rijke westen' zullen daarmee dan geconfronteerd worden. Een kleine machtige elite, die de economische crisis zal veroorzaken en de voedselschaarste kunstmatig in stand zal houden om daarmee de voedseldistributie en dus de totale macht over de mensheid meedogenloos in eigen hand te houden, zal in overvloed leven, terwijl de armen door deze uitbuiters stelselmatig zullen worden bedrogen en uitgezogen. Dat is uiteraard niets nieuws onder de zon, want door de hele geschiedenis heen komen we dergelijke taferelen al tegen, in elk land en in elke cultuur. Ook in Israël was dat niet anders. Daarom zei de Eeuwige in Zijn verbolgenheid door monde van de profeet Amos tegen de rijke kooplieden: *"Jullie die de armen kwaad willen berokkenen en uit zijn op de ondergang van de machtelozen van dit land, luister! Jullie zeggen: Wanneer is de dag van de nieuwemaan voorbij, zodat we weer koren kunnen verkopen? Wanneer de shabat, zodat we weer graan kunnen verhandelen? Jullie maken de efa kleiner, jullie maken de sheqel zwaarder en jullie knoeien met de weegschaal! Jullie kopen de zwakken voor een handvol zilver, de armen voor een paar sandalen, en jullie zeggen: Ook het kaf verkopen we als graan! Nooit - en dit zweert de Eeuwige op wie Ya'aqov's volk zich laat voorstaan - zal ik één van jullie daden vergeten! - Yere disí, o un suma disí swari den suma na ini nowtu, disí meki den poti suma fu a kondre pina, disí taki: Sortu ten a nyun mun sa kaba, fu wi kan seri wi karu? En a Shabat, fu wi kan seri wi tarwe? Fu wi kan meki a kan kon pikin, èn a wegí fu a paiman kon bigi, èn fu gebroiki falsi wegí na wan kori-fasi? Fu wi kan bai den poti suma fu sorfu, èn den pina suma fu wan susu; ya, èn wi kan seri a pori pisi fu a tarwe? Masra ben sweri na a bun fu Ya'aqov taki: Fu tru, noiti Mi sa frigiti iniwan fu den wroko!"* (עמרוס Amos [Amos] 8:4-7). In de Tora wordt de situatie zoals deze in Openbaring 6:6 wordt beschreven aangekondigd als straf voor de ongehoorzaamheid: *"Als jullie tegen Mij in blijven gaan en Mij niet willen gehoorzamen, zal Ik de straf voor jullie zonden nog zevenmaal zo zwaar maken: Het brood dat jullie staande houdt wordt schaars: tien vrouwen zullen aan één oven genoeg hebben om er hun brood in te bakken en ze zullen met afgepaste rantsoenen thuiskomen. Jullie zullen te eten hebben, maar nooit verzadigd raken! - En efu un no waka na Mi baka, èn un no wani arki Mi, Mi sa tyari seibi leisi so furu takru tési kon na un tapu fu un sondu ede. En te Mi sa broko a taki fu un brede, tin uma sa baka un brede na ini wan onfu, èn den sa wegí a brede gí un, èn un sa nyan ma toku un sa de nanga angribere!"* (ויקרא Vayiq'ra [Leviticus] 26:21 en 26, Tanach). Met de ruiter op het zwarte paard komt er dus het derde strafgericht over de mensheid: de honger!

De hongersnood

In verband met de vier apocalyptische ruiters heb ik in de voorgaande delen van deze studie de bekende eindtijdrede van Yeshua geciteerd, en dat wil ik ook nu weer doen: *"Ziet toe, dat niemand u verleide! Want velen zullen komen onder Mijn naam en zeggen: Ik ben de Mashiaçh [Messias], en zij zullen velen verleiden. Ook zult gij horen van oorlogen en van geruchten van oorlogen. Ziet toe, weest niet verontrust; want dat moet geschieden, maar het einde is het nog niet. Want volk zal opstaan tegen volk, en koninkrijk tegen koninkrijk, en er zullen nu hier, dan daar, hongersnoden en aardbevingen zijn. Doch dat alles is het begin der weeën. Dan zullen zij u overleveren aan verdrukking en zij zullen u doden, en gij zult door alle volken gehaat worden om Mijns naams wil! - Un mus luku bun tak' no wan sma no kori unu! Bika furu sma o du leki den na Mi. Den o taki tak' den na a Mashiaçh [Mesias], èn den o kori furu sma. Un o yere tak' kondre e feti èn tak' feti de fu broko, ma un no mus skreki, bika den sani disí mus fu psa. Ma dati a no a kba ete. Bika a wan folku o feti nanga a tra folku, èn a wan kondre o feti nanga a trawan. Na difrenti presi angriten o de èn a gron o seki hebi tu. Ma ala den sani disí na soso a bigin fu a tranga ten dí o kon. Den o grabu unu, dan den o gi un abra na sma dí o pina unu, èn dí o kiri unu. Fu Mi ede no wan sma fu no wan folku o man si un na ai!"* (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 24:4-9). Yeshua gaf in Zijn rede over de laatste dingen de exacte volgorde van de vier ruiters aan, die de eindtijdgebeurtenissen vertegenwoordigen, welke aan de Grote Verdrukking voorafgaan: de dwaalleraars, verleiders en valse messiassen (ruiter op het witte

paard), oorlogen en geruchten van oorlogen (ruiter op het rode paard), hongersnoden en aardbevingen (ruiter op het zwarte paard) en uiteindelijk de dood (ruiter op het vale paard). Corresponderend met de ruiter op het zwarte paard kondigde Yeshua in vers 7 hongersnoden aan, die over de mensheid zullen komen. Deze hongersnoden zullen uiteraard het gevolg zijn van het voedseltekort, maar wat is daarvan de oorzaak? Waarom moet het weinige nog beschikbare voedsel in afgewogen rantsoenen worden verkocht tegen uitzonderlijk hoge prijzen? Ik denk, dat Yeshua de oorzaak van deze hongersnoden in hetzelfde vers noemt: aardbevingen! In Lucas 21:11 voegt Hij daar nog andere oorzaken aan toe: *“En er zullen grote aardbevingen, en nu hier, dan daar pestziekten en hongersnoden zijn, en ook vreselijke dingen en grote tekenen van de hemel! - A gron o seki bun hebi, èn ini difrenti presi ala sortu takru siki nanga angriten o de. Frede sani nanga bigi ferwondru marki o de fu si na heime!”* (NBG). In de Nieuwe Bijbelvertaling is het zelfs nog iets duidelijker: *“Er zullen zware aardbevingen komen en hongersnoden en epidemieën alom, en er zullen aan de hemel grote en verschrikkelijke tekenen verschijnen!”* Het is een feit, dat zware aardbevingen, besmettelijke ziekten, orkanen, tornado's, hagelstormen, zandstormen en hevige regenbuien ingrijpende gevolgen kunnen hebben voor de landbouw en de voedselvoorziening. Als dit slechts plaatselijk is valt het nog te overzien en in de hand te houden, toch als dit wereldwijd gebeurt, is het huiveringwekkend en rampzalig voor iedereen, in het bijzonder voor de arme en meest kwetsbare bevolkingsgroepen! Toch zullen niet alleen de natuurrampen de voedselschaarste en hongersnoden veroorzaken. Zij zullen ook het gevolg zijn van de oorlogen, die de tweede ruiter over de mensheid brengt, de ruiter op het rode paard, want doorgaans wordt oorlog namelijk op de voet gevolgd door de honger. Dat zien wij maar al te vaak in de oproepen in de media om geld te storten voor de voedselhulp aan de bevolking in oorlogsgebieden, maar ook de ouderen onder ons, die de honger als gevolg van de Tweede Wereldoorlog aan hun eigen lijf hebben ondervonden, kunnen dit beamen. Door de wereldwijde schaarste aan voedsel en de woekerprijzen die men daarvoor moet betalen en velen niet kunnen opbrengen, zullen miljoenen mensen ernstig ondervoed raken, zwak en ziek worden en uiteindelijk sterven. Over dat laatste gaat de volgende studie, want de ruiter op het vale paard, die de ruiter op het zwarte paard opvolgt, brengt de dood! Natuurlijk is er door de eeuwen heen altijd al sprake geweest van hongersnoden, maar de honger die de ruiter op het zwarte paard met zich meebrengt, zal mondiaal zijn met het doel, door de voedseldistributie totale macht uit te oefenen en de wereldbevolking afhankelijk te maken van een systeem, dat de toekomstige werelddictator nu reeds aan het opzetten is!

Olie en wijn

De stem in vers 6 van Openbaring 6 noemde echter niet alleen de absurd hoge voedselprijzen, die de ruiter op het zwarte paard de hongerige mensen moet opleggen, maar voegde daar wel nog aan toe, dat hij de oliefolie en de wijn ongemoeid moet laten. Daar moet hij van afblijven! Ik vroeg mij af wat daar de bedoeling van is. Wat is de reden voor deze beperking van de macht van de ruiter op het zwarte paard? Olie en wijn behoren volgens sommige bijbelteksten toch ook tot de basiselementen van de voeding? In דברים D'varim [Deuteronomium] 7:13 lezen wij immers: *“Zijn zegen zal rusten op de vrucht van uw schoot en de vrucht van het land: koren, wijn en olie, op de dracht van uw runderen, schapen en geiten, in het land dat Hij u zal geven, zoals Hij uw voorouders heeft beloofd! - A sa blesi den pikin fu yu na ini den mama bere tu, nanga a froktu fu yu gron, nanga yu karu, nanga yu wini, nanga yu oli, nanga a pikin fu yu kaw nanga yu hipi skapu, na ini a kondre disi A ben sweri gi den tata fu yu dati A sa gi en na yu!”* Olie en wijn worden hier in één ademtocht genoemd met het koren als zijnde de vrucht van het land. Ook in יואל Yo'el [Joël] 1:10-11 worden olie en wijn samen met tarwe en gerst genoemd: *“Het veld is verwoest, de dorre grond treurt, want het koren is vernield, de wijn verdroogd, de olie verloren! Toon je verslagenheid, boeren, barst uit in gejammer, wijnbouwers, om de tarwe en om de gerst! - A pranigran pori; a kondre de krei, bikasi a karu ben figi puru, èn a nyun wini ben kon drei, èn a oli ben gowe! Kisi syen, un pranigran man; bari, un suma disi de sorgu den droifitaki, bikasi fu a tarwe nanga a gerst, bikasi a oogst fu a gron ben pori gowe!”* Waarom worden tarwe en gerst, wijn en olie in Joël 1 allemaal aangetast, maar moeten de olie en de wijn in Openbaring 6 gespaard blijven? Beide teksten zijn toch eindtijdprophetieën? Waarin ligt

het verschil? Men zou er wel een verschil in kunnen vinden, als men de tekst uit Joël letterlijk en die uit Openbaring geestelijk zou zien, maar daar kom ik straks nog op terug. De meningen van de diverse bijbeluitleggers zijn in elk geval zeer verdeeld over de vraag of olie en wijn wel of niet tot de primaire levensbehoeften behoren zoals tarwe en gerst. Sommigen vinden dat dit inderdaad zo is op grond van de zojuist geciteerde teksten, maar anderen zien olie en wijn met een beroep op מִשְׁלֵי Mishlei [Spreuken] 21:17 als welvaartsgoederen, want in deze tekst waarschuwt Sh'lomo [Salomo] er juist voor om daar niet je hart op te zetten: *“Wie van vermaak houdt, zal gebrek lijden; wie olie en wijn liefheeft, wordt niet rijk! – A suma disi lobi prisiri sa de wan poti suma; a suma disi lobi wini nanga oli no sa gudu!”* Volgens deze uitleggers zijn wijn en olie daarom luxeartikelen die niet direct tot de dagelijkse behoeften behoren. Weer anderen denken bij olie en wijn aan geneesmiddelen en beroepen zich hiervoor op het bekende verhaal van de barmhartige Samaritaan: *“Doch een Samaritaan, die op reis was, kwam in zijn nabijheid, en toen hij hem zag werd hij met ontferming bewogen. En hij ging naar hem toe, verbond zijn wonden, goot er olie en wijn op; en hij zette hem op zijn eigen rijdier, bracht hem naar een herberg en verzorgde hem. - Baka dati wan man fu Samaria kon psa. Di a doro krosbei, a si a man didon tapu a pasi, dan a firi sari gi en. A go na a man, a krin den soro fu en nanga oli nanga win, dan a tai den. Baka dati a poti a man na tapu en eigi buriki. A tyari en go na wan oso pe yu ben kan yuru wan presi fu tan, dan a sorgu gi en.”* (Lucas 10:33-34). Als men ervan uitgaat, dat men olie en wijn als geneesmiddelen zou moeten zien, dan zou het sparen daarvan een verzachting zijn van de zware beproevingen, die de ruiter op het zwarte paard over de aarde zal brengen. Dat zou inderdaad een aannemelijke verklaring kunnen zijn waarom deze onheilbrengende ruiter daarvan af moet blijven om de zorg voor de gewonden niet te belemmeren. Volgens de voorstanders van deze optie sluit dit dan ook naadloos aan bij de activiteiten van de vorige ruiter, die de oorlog moest brengen. De meeste uitleggers blijven olie en wijn echter als luxeproducten beschouwen, die de armen zich toch al niet kunnen veroorloven. Dat zijn immers de welvaartsgoederen van de rijken. Daarom moet de ruiter deze producten ongemoeid laten. Volgens deze uitleg worden olie en wijn dus niet aangetast door de schaarste en blijven dus volop verkrijgbaar voor degenen die het kunnen betalen. Daardoor wordt de kloof tussen arm en rijk alleen maar erger en ontstaat er een rare situatie, waarin er enerzijds een hongersnood van ongekende omvang zal komen voor de armen omdat er een groot gebrek zal zijn aan tarwe en gerst, het meest noodzakelijke voedsel, terwijl anderzijds de rijken volop kunnen genieten van hun luxeproducten olie en wijn, die voor hen in overvloed beschikbaar zijn. Als men het bevel aan de ruiter op het zwarte paard, olie en wijn onaangestast te laten letterlijk opvat, dan betekent dit, dat de rijken hun genotmiddelen ook in tijden van economische crisis gewoon mogen behouden en dus geen last zullen ondervinden van de voedselschaarste. In deze letterlijke verklaring zien de uitleggers dan ook een extra zwaar oordeel over de mensheid komen, want dat maakt het voor de armen nog schrijnender. Op het eerste gezicht lijkt het niet eerlijk, want zo te zien zullen alleen de armen honger lijden, terwijl de rijken in overvloed leven. Bij het derde zegeloordeel lijken zij dus vrijuit te gaan, maar ook voor hen komt er een oordeel, want bij het openen van het zesde zegel in vers 15 zullen ook de rijken en aanzienlijken getroffen worden. Met behulp van de bedrieglijke weegschaal die de ruiter op het zwarte paard in zijn hand houdt en de woekerprijzen die ze de armen opleggen voor hun dagelijks brood zullen de rijken nog rijker worden, maar Yeshua heeft al gezegd dat de rollen eens omgedraaid zullen worden: *“En Hij hief zijn ogen op naar zijn discipelen en zeide: Zalig, gij armen, want uwer is het Koninkrijk G'ds. Zalig, gij, die nu hongert, want gij zult verzadigd worden. Zalig, gij, die nu weent, want gij zult lachen! - Maar wee u, gij rijken, want gij hebt uw vertroosting reeds. Wee u, die nu overvloed hebt, want gij zult hongeren! Wee u, die nu lacht, want gij zult smart hebben en wenen! - Yeshua luku den sma di e teki leri fu En, dan A taki: Blesi de tapu unu leki potowan, bika unu na sma di Gado e tiri. Blesi de tapu unu di e psa angriten now, bika Gado o gi unu san un abi fanowdu. Blesi de tapu unu di e krei now, bika Gado o meki un lafu! - Ma un guduman, un mus luku bun! Bika un dati abi ala sani san un wani kba. Un di abi nofo nownow, un mus luku bun! Bika un o psa angriten. Un di e lafu nownow, un mus luku bun! Bika wan ten o kon tak' un o abi dipi sari, èn un o krei!”* (Lucas 6:20-21 en 24-25). Op zich valt er dus voor deze letterlijke verklaring van het ongemoeid laten van olie en wijn best wat te zeggen. Maar de Eeuwige liet mij ook een geestelijke verklaring zien, en eerlijk gezegd spreekt mij dit veel meer aan. De stem temidden van de vier wezens riep, dat de ruiter op het

zwarte paard geen schade toe mag brengen aan de olijfolie en de wijn. Het Griekse woord $\alpha\delta\iota\kappa\eta\omega$ adikeō, dat in deze tekst doorgaans met 'beschadigen' wordt vertaald, kan echter niet alleen op voorwerpen, maar ook op mensen worden toegepast. Olie en wijn zijn dierbaar en waardevol voor ons en zo zijn G'ds kinderen ook dierbaar en waardevol voor Hem. Als Hij de ruiter bij het uitvoeren van het derde zegeloordeel dus de restrictie geeft, om olie en wijn geen schade toe te brengen, dan kunnen wij dit ook zo opvatten, dat hij de uitverkorenen ongemoeid moet laten. Met de olijfolie en de wijn kan in overdrachtelijke zin ook de gemeente mee bedoeld zijn. Sha'ul [Paulus] schrijft in Romeinen 11:16-24 immers, dat de gelovige Joden en de gelovigen uit de volken de natuurlijke en de geënte takken van de edele olijfboom zijn en Yeshua heeft gezegd: *"Ik ben de wijnstok en jullie zijn de ranken. Als iemand in Mij blijft en Ik in hem, zal hij veel vrucht dragen!"* (יִרְחַןֵךְ Yochanan [Johannes] 15:5). De ruiter moet van de olijfboom en van de wijnstok afblijven, want zij zijn waardevol voor Hem. Dat mag voor ons een enorme bemoediging zijn, want de Eeuwige zal ons voeden en beschermen als het zwarte paard op de mensheid wordt losgelaten, maar wij moeten ons daarbij wel ervan bewust zijn, dat daar voorwaarden aan zijn verbonden! Er wordt namelijk in beide gevallen bedreigd met de snoeischaar, want Yeshua voegt in Zijn midrash over de ware wijnstok en de ranken nog deze waarschuwing aan toe: *"Wie niet in Mij blijft wordt weggegooid als een wijnrank en verdort; hij wordt met andere ranken verzameld, in het vuur gegooid en verbrand!"* (יִרְחַןֵךְ Yochanan [Johannes] 15:6). Ook Sha'ul schreef een soortgelijke waarschuwing met betrekking op de takken van de edele olijfboom: *"Indien nu enkele van de takken weggebroken zijn en gij als wilde loot daartussen geënt zijt en aan de saprijke wortel van de olijf deel hebt gekregen, beroem u dan niet tegen de takken! Indien gij u ertegen beroemt - niet gij draagt de wortel, maar de wortel u! Gij zult dan zeggen: er zijn takken weggebroken, opdat ik als loot geënt zou worden. Goed! Zij zijn om hun ongeloof weggebroken en gij staat door het geloof. Wees niet hoogmoedig, maar vrees! Want indien G'd de natuurlijke takken niet gespaard heeft, Hij zal ook u niet sparen. Let dan op de goedertierenheid G'ds en Zijn gestrengheid: over de gevallen gestrengheid, maar over u goedertierenheid G'ds, indien gij bij de goedertierenheid blijft; anders zult ook gij weggekapt worden!"* (Romeinen 11:17-22). Laat dit ook voor ons een indringende waarschuwing zijn. Als wij voldoen aan Zijn voorwaarden, dan zal de Eeuwige ons sparen als de ruiter op het zwarte paard komt aanstormen en het derde zegeloordeel over de mensheid losbarst!

Brood uit de hemel

Het is van groot belang te beseffen, dat dit allemaal plaats zal vinden vóór de komst van de antichrist en dus ook vóór de Wegname. Dat wil zeggen, dat we de eerste vier zegelordelen, die de apocalyptische ruiters over de mensheid brengen, helaas nog zullen meemaken! Niet alleen de oorlogen door het wegnemen van de vrede, maar ook de economische gevolgen daarvan. Yeshua kondigde de hongersnoden reeds aan, maar Hij heeft ons ook geleerd om te bidden: *"Geef ons heden ons dagelijks brood! - Gi wi tide a nyanyan di wi abi fanowdu!"* (מתתיהו Matityahu [Mattheüs] 6:11). Daarom is deze bede in het 'Onze Vader' zo belangrijk voor ons! Nu bidden sommigen het misschien nog uit traditie, maar straks is het van levensbelang! Yeshua wees ons op de noodzakelijkheid om voor ons dagelijks brood te bidden, want als de ruiter met de weegschaal komt is dat niet meer zo vanzelfsprekend. Luister in de verte naar de hoefslagen van het zwarte paard! Het komt steeds dichterbij, samen met de drie andere paarden. Het is de hoogste tijd om ons daarop voor te bereiden. Het heeft geen nut om nu alvast voedselvoorraden aan te leggen, want die kunnen door de ruiter op het rode paard in één oogwenk vernietigd worden! Het heeft ook geen nut om alvast grote geldbedragen opzij te leggen om de woekerprijzen voor de tarwe en de gerst straks te kunnen neertellen, want wie zegt dat het voedsel dan nog met contant geld betaald kan worden? Voor hetzelfde geld (leuke woordspeling) zijn de munten en het papiergeld voor die tijd al afgeschaft en kan alleen nog maar digitaal betaald worden! Ook het deponeren van 'het appeltje voor de dorst' op een spaarrekening heeft geen nut, want de voedselschaarste zal ook een inflatie met zich meebrengen, waardoor uw zuur verdiende spaarcenten in rook opgaan. En ook als u daarvan toch nog wat overhoudt, zal u door de bedrieglijke weegschaal van de ruiter op het zwarte paard helemaal uitgekled worden totdat ook u uiteindelijk de honger zult voelen. Nee, het heeft

geen enkele zin om ons in materieel opzicht op deze zware tijd voor te bereiden. Wat wij moeten doen is bidden om ons dagelijks brood en ervoor danken als wij het hebben ontvangen. Niet pas tegen de tijd als de hongersnood om ons heen woedt, maar nu al! Het is echt niet zo vanzelfsprekend om een dik belegde boterham of een heerlijke warme maaltijd op je bord te hebben. Dat is genade, en dat moeten wij waarderen en de Eeuwige ervoor danken! Telkens weer! Dank te zeggen voor het eten stamt uit zeer oude tijden en berust op het Torawoord: *“Gij zult eten en verzadigd worden, en als je dan naar genoeg gegeten hebt, dank dan de Eeuwige, uw G'd, voor het goede land dat Hij u gegeven heeft! - Te yu sa nyan te yu bere furu, dan yu sa blesi Masra yu Gado fu a bun kondre disi A ben gi yu!”* (דברים D'varim [Deuteronomium] 8:10). Yeshua heeft ons in het 'Onze Vader' geleerd om te bidden: *“Geef ons heden ons dagelijks brood! - Gi wi tide a nyanyan di wi abi fanowdu!”* en ook de wijze Sh'lomo [Salomo] leerde ons het gebed: *“Rijkdom noch armoede geef mij, geef mij, Elohim, mijn dagelijks brood! - No gi mi poti-fasi efu guduman-fasi; gi mi a nyanyan disi mi musu abi!”* (משלי Mishlei [Spreuken] 30:8 in de Sidur van Dasberg). Het zingen van תהלים Tehilim [Psalmen] 136 (Hodu l'Adonai ki tov) is een vast onderdeel van het שחרית Shacharit [ochtendgebed], en in vers 25 zegt de psalmist: *“Hij die voedsel geeft aan ieder schepsel, want eeuwig duurt Zijn trouw! - Disi ben gi nyanyan na ala libisani, bikasi En safri-hati de tan fu tēgo!”* Dezelfde Hebreeuwse woorden: נותן לחם לכל-בשר כי לעולם חסדו: Noten lechem l'chol-basar, ki l'olam chas'do komen wij ook tegen in de ברכת המזון Bir'kat haMazon [het tafelgebed], waarin overigens niet de maaltijd, maar de gever van het voedsel gezegend wordt: *“Gezegend zijt gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal, die de hele wereld door Uw goedheid, welwillendheid en ontfermende liefde van voedsel voorziet. U geeft aan ieder wezen voedsel, want onbeperkt is Uw liefde! Door Uw grote goedheid hebben wij nooit gebrek geleden; moge er voor ons nooit en te nimmer gebrek aan voedsel zijn, omwille van Uw grote Naam! Gij zijt het immers die allen voedsel en levensonderhoud verschaft, die allen goed doet en voor al Uw schepselen die U geschapen hebt, de voeding verzorgt! Gezegend zijt Gij, Eeuwige, die allen van voedsel voorziet!”* In dit tafelgebed geven wij lof en dank aan de Eeuwige, dat Hij ons allen van voedsel voorziet, en ook de bede dat Hij dat zal blijven doen. Dit gebed is lofzegging, bede en dankzegging tegelijk, maar het is ook een opdracht voor ons. De Eeuwige geeft aan ieder wezen voedsel, want onbeperkt is Zijn liefde, maar wij moeten ervoor zorgen dat dit ook echt waar is. Het is onze opdracht om zichtbaar te maken, dat G'd inderdaad voor de hele wereld voedsel bereidt. Wie dus aan tafel bidt: *“Gezegend zijt Gij, Eeuwige, onze G'd, Koning van het heelal, die de hele wereld door Uw goedheid, welwillendheid en ontfermende liefde van voedsel voorziet”*, dankt daarmee niet slechts voor zijn eigen deel van het dagelijks brood, maar hoort tegelijk de opdracht om het voedsel te delen met anderen, en vooral in tijden van hongersnood! Als wij de Eeuwige, onze G'd, liefhebben met geheel ons hart, met geheel onze ziel en met geheel onze kracht, zoals wij in het Sh'ma Yisra'el belijden, en onze naaste als onszelf, hetgeen Yeshua van ons vraagt in Marcus 12:31, en dit ook in praktijk brengen, dan zal de Eeuwige voor ons zorgen in zware tijden. Hij zal de ruiter op het zwarte paard de opdracht geven, geen schade toe te brengen aan degenen die hem dierbaar zijn. Daarom zegt de psalmist dan ook: *“De Eeuwige trekt zich het lot van de onschuldigen aan, hun bezit blijft voor eeuwig behouden. Zij worden niet teleurgesteld in kwade dagen, in tijden van hongersnood hebben zij te eten! - Masra sabi den dei fu a oprekti suma; èn den erfenis sa de fu tēgo. Den no sa kisi syen na ini wan takru ten; èn ini den dei fu angriten, den bere sa furu!”* (תהלים Tehilim [Psalmen] 37:18-19). Wat een prachtige belofte! Zoals het volk Israël tijdens de woestijntocht door de Eeuwige zelf door middel van het manna en de kwartels van voedsel werd voorzien en Eliyahu [Elia] in zijn schuilplaats bij de beek Kerit op wonderlijke wijze werd gevoed, zo mogen ook wij erop vertrouwen, dat onze hemelse Vader voor ons zal zorgen als wij Hem daarom vragen. Yeshua heeft het beloofd: *“Bidt en u zal gegeven worden; zoekt en gij zult vinden; klopt en u zal opengedaan worden. Want een ieder, die bidt, ontvangt, en wie zoekt, vindt, en wie klopt, hem zal opengedaan worden. Of welk mens onder u zal, als zijn zoon hem om brood vraagt, hem een steen geven? Of als hij een vis vraagt, zal hij hem toch geen slang geven? Indien dan gij, hoewel gij slecht zijt, goede gaven weet te geven aan uw kinderen, hoeveel te meer zal uw Vader in de hemelen het goede geven aan hen, die Hem daarom bidden! - Begi, dan yu sa kisi.*

Suku, dan yu sa feni. Naki, dan doro sa opo gi yu. Bika a sma di e begi, e kisi. A sma di e suku, e feni. Èn a sma di e naki, doro e opo gi en. Suma sa gi en pikin wan ston, efu a pikin aksi en wan brede? Noso wan sneki efu a aksi en wan fisi? Efu yu leki sondusma, sabi fa fu gi yu pikin bun sani, fa fu yu Tata na heimel dan? A sa gi moro bun sani na den sma di e aksi En fu dati!" (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 7:7-11) en: "Daarom zeg Ik u: Weest niet bezorgd over uw leven, wat gij zult eten of drinken, of over uw lichaam, waarmede gij het zult kleden. Is het leven niet meer dan het voedsel en het lichaam meer dan de kleding? Ziet naar de vogelen des hemels: zij zaaien niet en maaien niet en brengen niet bijeen in schuren, en toch voedt uw hemelse Vader die; gaat gij ze niet verre te boven? - Maakt u dan niet bezorgd, zeggende: Wat zullen wij eten, of wat zullen wij drinken, of waarmede zullen wij ons kleden? Want naar al deze dingen gaat het zoeken der heidenen uit. Want uw hemelse Vader weet, dat gij dit alles behoeft. Maar zoekt eerst Zijn Koninkrijk en Zijn gerechtigheid en dit alles zal u bovendien geschonken worden! - Fu dat'ede Mi e taigi un taki: No broko yu ede nanga san yu o nyan noso dringi fu tan na libi, noso san yu o weri fu tapu a skin. A libi warti moro leki nyanyan, èn yu skin warti moro leki krosi. Luku den fowru di e frei na loktu. Den no e prani, den no e koti, den no e kibri nyanyan ini maksin. Ma toku un Tata na heimel e gi den nyanyan. Un no warti moro leki den fowru dan? - Dat'ede yu no mus broko yu ede nanga san yu o nyan, san yu o dringi, noso san yu o weri. Bika na sma di no sabi Gado e broko den ede nanga den sani disi. Ma yu Tata na heimel sabi tak' yu abi ala den sani disi fanowdu. Ma tapu a fosi presi yu mus suku fu de ondro a tiri fu Gado, èn fu libi bun ini En ai, dan A sa gi yu ala den sani disi tu!" (מתתיהו Matityahu [Matthéüs] 6:25-26 en 31-33). De Eeuwige zelf zal ons voeden als met de ruiter op het zwarte paard de honger komt. Maar Hij geeft ons meer dan brood alleen. "Yeshua zeide dan tot hen: Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u, niet Moshe [Mozes] heeft u het brood uit de hemel gegeven, maar Mijn Vader geeft u het ware brood uit de hemel; want dat is het brood G'ds, dat uit de hemel nederdaalt en aan de wereld het leven geeft. Zij zeiden dan tot Hem: Adoni [Here], geef ons altijd dit brood. Yeshua zeide tot hen: Ik ben het brood des levens; wie tot Mij komt, zal nimmermeer hongeren! - Dan Yeshua taigi den taki: Fu tru Mi e taigi unu: A no Moshe [Moses] ben gi un a brede di kmoto fu heimel, ma na Mi Tata e gi un a trutru brede san e kmopo fu heimel. Bika a brede fu Gado na a Wan di saka kmopo fu heimel fu gi libi na ala sma fu grontapu. Dan den sma aksi En taki: Masra, gi unu a brede disi ala dei. Yeshua piki den taki: Mi na a brede san e gi libi. Noiti moro angri o kiri a sma di e kon na Mi!" (יוחנן Yochanan [Johannes] 6:32-35). Amen!

Werner Stauder